

Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 28. november 2006

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde og daghøjskoler samt om Folkeuniversitetet (folkeoplysningsloven)

(Fleksible tilrettelæggelsesformer)

[af undervisningsministeren (Bertel Haarder)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 3 ændringsforslag til lovforslaget. Undervisningsministeren har stillet ændringsforslag nr. 2 og 3, og Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 4. oktober 2006 og var til 1. behandling den 3. november 2006. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og undervisningsministeren sendte den 11. september 2006 dette udkast til udvalget, jf. (folketingsåret 2005-06), alm. del – bilag 478. Den 4. oktober 2006 sendte undervisningsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse fra Kulturelle Samråd i Danmark.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 8 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

2 af udvalgets spørgsmål og undervisningsministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af DF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisningsministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod det af Dansk Folkeparti stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (DF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget ønsker at styrke udviklingen af et aktivt medborgerskab inden for væsentlige samfundsrelaterede områder som f.eks. folkesundhed, forbrugeroplysning, borgerinddragelse og integration af etniske minoriteter. Dansk Folkeparti støtter tanken om mere fleksibilitet i forløbene.

Dansk Folkeparti er dog samtidig skuffet over, at regeringen ikke har tænkt sig at ændre den lempelege praksis med tildeling af midlerne i kommunerne. Det er ikke hensigtsmæssigt, at foreninger, hvor f.eks. fremtrædende medlemmer opfordrer til boykot af demokratiske valg, kan modtage støtte. Det er afgørende for Dansk Folkeparti, at folkeoplysningsmidlerne ikke misbruges til f.eks. massiv religiøs forkyndelse, da dette efter Dansk Folkepartis opfattelse ikke er alment dannende. Dansk Folkeparti har derfor stillet et ændringsforslag, som imødekommer denne bekymring. Uanset om ændringsforslaget bliver vedtaget, agter Dansk Folkeparti at støtte loven, da Dansk Folkeparti grundlæggende støtter tankegangen om folkeoplysning i det danske samfund.

Siumut, Tjóðveldisflokkurin, Fólkaflokkurin og Inuit Ataqatigiit var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Til § 1

Af et *mindretal* (DF):

1) I den under *nr. 6* foreslåede affattelse af § 8, *stk. 4*, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Reglerne skal indeholde bestemmelser om, at religiøse foreninger, der direkte eller indirekte opfordrer sine medlemmer til åbenlyst at arbejde imod demokratiet, f.eks. ved boykot af kommunale og landsdækkende valg, eller hvis primære virke er religiøs mission i form af talrige daglige bønemøder, herunder f.eks. fredagsbøn, ikke kan få tildelt midler i henhold til loven, ligesom religiøse foreninger ikke kan få tildelt midler til integrationsprojekter, såfremt disse foregår i forbindelse med eller i forlængelse af religiøse aktiviteter.«

[Indskrænkning af lovens anvendelsesområde]

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

2) I den under *nr. 7* foreslåede affattelse af § 11, *stk. 5, 4. pkt.*, ændres »1. pkt.« til: »3. pkt.«.

[Ændret henvisning]

3) Efter nr. 9 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 43, stk. 2, 2. pkt., ændres »undervisningen og studiekredsen« til: »undervisningen, studiekredsen og aktiviteten tilrettelagt som fleksibel tilrettelæggelsesform«.

[Lovteknisk konsekvensændring]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ændringsforslaget skærper og præciserer retningslinjerne for tildeling af folkeoplysningsmidler. Forslagsstillerne anser det for uholdbart, at det i dag ikke er ulovligt at yde tilskud via folkeoplysningsloven til foreninger, der direkte eller indirekte opfordrer deres medlemmer til at boykotte demokratiske valg eller bruger størstedelen af deres virke udelukkende på religiøs mission og talrige daglige bønnemøder.

Flere kommuner er begyndt at udarbejde kommunale retningslinjer, som imødekommer forslagsstillernes synspunkter. Der er dog stadig væk kommuner, som økonomisk og aktivt støtter f.eks. religiøse foreninger, som ikke kan anses for at være alment dannende, herunder integrationsfremmende foreninger. Det er bl.a. hensigten med ændringsforslaget at forhindre tilskud til såkaldte integrationsprojekter, som foregår i forbindelse med eller i forlængelse af religiøse aktiviteter. Med indskrænkningerne af lovens anvendelsesområde er der ikke tilsigtet en stramning over for f.eks. spejdere og andre foreninger, hvis primære virke ikke er religiøs mission i form af talrige daglige bønnemøder.

Til nr. 2

Ændringsforslaget er en korrektion af en fejlagtig henvisning i den under § 1, nr. 7, i lovforslaget foreslåede affattelse af § 11, stk. 5.

Til nr. 3

Ændringsforslaget er en lovteknisk korrektion som konsekvens af den under § 1, nr. 9, i lovforslaget foreslåede ændring.

Troels Christensen (V) Anne-Mette Winther Christiansen (V) Britta Schall Holberg (V)
Tina Nedergaard (V) Ellen Trane Nørby (V) Martin Henriksen (DF) Søren Krarup (DF)
Carina Christensen (KF) fmd. Charlotte Dyremose (KF) Christine Antorini (S)
Kirsten Brosbøl (S) Carsten Hansen (S) Bjarne Laustsen (S) Margrethe Vestager (RV) nfm.
Bente Dahl (RV) Pernille Vigsø Bagge (SF) Pernille Rosenkrantz-Theil (EL)

Siumut, Tjóðveldisflokkurin, Fólkaflokkurin og Inuit Ataqatigiit havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Siumut (SIU)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Fólkaflokkurin (FF)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Oversigt over bilag vedrørende L 13**Bilagsnr. Titel**

1	Høringsnotat og høringssvar, fra undervisningsministeren
2	Henvendelse af 24/9-06 fra Kulturelle Samråd i Danmark, København
3	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
5	Ændringsforslag fra undervisningsministeren
6	1. udkast til betænkning
7	2. udkast til betænkning
8	3. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 13**Spm.nr. Titel**

1	Spm. om kommentar til henvendelse af 24/9-06 fra Kulturelle Samråd i Danmark, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om løsning af lokaleproblemer, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om midler til den øgede bureaukratisering, som lovforslaget medfører, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm., om ministeren vil udarbejde retningslinjer for tildeling af midlerne, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om, hvornår kriterierne for udbud af fag i aftenskoleregi sidst er blevet revideret, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om nogle fags konkurrenceforvridning i forhold til det private arbejdsmarked, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm. om udarbejdelse af en ny revideret liste over de fag, som kan udbydes i oplysningsforbundsregi, og som ikke vil være konkurrenceforvridende, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm. om grænsedragning mellem fag, der ikke er gråzonefag, og alment dannende fag, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå

2 af udvalgets spørgsmål og undervisningsministerens svar herpå

Spørgsmål 4 og 5 og undervisningsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra DF.

Spørgsmål 4:

Agter ministeren at udarbejde retningslinjer for tildeling af midlerne, således at foreninger, der aktivt modarbejder integration, demokratiet eller har tilknytning til personer, der aktivt modarbejder demokrati og de grundlæggende demokratiske principper i det danske samfund, ikke kan modtage offentlige folkeoplysningsmidler?

Svar:

Den frie folkeoplysende virksomhed efter folkeoplysningsloven skal være etableret af en folkeoplysende forening med vedtægt for at være tilskudsberettigende eller kunne få anvist offentlige lokaler. Foreningens virksomhed skal ligge inden for lovens overordnede formålsbestemmelse samt formålsbestemmelserne for folkeoplysende voksenundervisning og frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde.

Formålsbestemmelserne sætter folkeoplysningen ind i en overordnet samfundsmæssig, historisk, kulturel og social sammenhæng, hvor grundelementerne i det folkeoplysende – demokratiforståelse og aktivt medborgerskab, hvor den enkelte føler sig forpligtet over for andre borgere og over for fællesskabet og forholder sig aktivt til andre – trækkes frem.

Formålene og foreningsbegrebet giver foreninger, folkeoplysningsudvalget og kommunalbestyrelsen et redskab, der gør dem i stand til at sætte rammer for, hvad der kan godkendes som støtteberettigende virksomhed, og hvoraf det fremgår, at ikke al mellemmenneskelig aktivitet nødvendigvis er støtteberettigende som folkeoplysning efter folkeoplysningsloven.

Der må ikke ske diskrimination på grund af etnisk baggrund, religion, politisk tilhørsforhold eller andre lignende forhold, og der ydes ikke tilskud til folkeoplysende voksenundervisning, hvis formålet er f.eks. agitation eller forkyndelse. Aktiviteter for børn og unge af idébestemt, politisk og religiøs art skal sidestilles med anden folkeoplysende aktivitet for børn og unge.

Folkeoplysningsudvalget afgør, om en forening opfylder tilskudsbetingelserne, om foreningens virksomhed er folkeoplysende virksomhed omfattet af loven, og påser, at tilskud anvendes i overensstemmelse med gældende regler. Folkeoplysningsudvalget/kommunalbestyrelsen kan ud fra lokale hensyn udøve et vidtgående skøn ved afgørelsen af, hvilke aktiviteter eller undervisningsformer der anses for folkeoplysende virksomhed og dermed tilskudsberettigede.

Loven indeholder efter min opfattelse tilstrækkelige redskaber til, at foreninger, folkeoplysningsudvalg og kommunalbestyrelser i de konkrete tilfælde kan definere og afgrænse den støtteberettigende virksomhed. Jeg agter derfor ikke at fastsætte yderligere retningslinjer for kommunernes tildeling af folkeoplysningsmidler.

Spørgsmål 5:

Hvornår er kriterierne for, hvilke fag der kan udbydes i aftenskoleregi, sidst nøje blevet revideret?

Svar:

Ved lovrevisionen i 2000 blev undervisningsministerens bemyndigelse til at afgrænse emner og aktiviteter fastholdt, men som det bl.a. fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, var det ikke tanken at udnytte bemyndigelsen til at fastsætte en egentlig negativliste som tidligere. Vanskelighederne ved at fastsætte en negativliste på dette lovområde er bl.a. at sikre, at listen bliver så udtømmende og afklarende som muligt for at undgå fortolkningstvivil. Lovens formålsbestemmelser og krav om foreningsdannelse giver initiativtagerne, foreningerne, kommunalbestyrelsen og folkeoplysningsudvalget et arbejdsredskab, der tilsigter at skabe en afgrænsning af de tilskudsberettigende folkeoplysende aktiviteter, som forventes at kunne administreres uden en centralt fastsat negativliste.

I overensstemmelse bemærkningerne er det i folkeoplysningsbekendtgørelsens § 3 bl.a. fastsat, at foreningen inden for folkeoplysningslovens §§ 1 og 7 træffer beslutning om valg af emner, og at der ikke ydes tilskud til undervisning m.v., hvis formålet er agitation, behandling, underholdning, forkyndelse eller udbredelse af overtro. Der kan ikke ydes tilskud til undervisning i spil, idræt og sports- og konkurrencepræget virksomhed, hverken i teori eller praksis. Kommunalbestyrelsen kan efter høring af folkeoplysningsudvalget fravige de nævnte begrænsninger.